

PIETRO COPPO IN KARTA ISTRE/PIETRO COPPO E LA CARTA DELL'ISTRIA – POROČILO O MEDNARODNEM ZNANSTVENEM SREČANJU

V Izoli je 21. 11. 2025 potekal enodnevni simpozij ob 500-letnici izida Coppovega zemljevida Istre, ki velja za najstarejši doslej znani tiskani prikaz polotoka. Pietro Coppo (1469/1470–1555/1556) je bil humanist, kartograf, kozmograf in horograf, Benečan po rodu, ki je v Izoli preživel večino svojega življenja in tu ustvaril svoja najznamenitejša dela. V Benetkah je dal natisniti *Portolano* (pomorski priročnik, 1528) in *Del sito de Listria* (*O položaju Istre*, 1540). Med njegova najpomembnejša dela sodita *De toto orbe* ali *Cosmographia* (opis celotnega sveta, 1518–1522) in *De summa totius orbis* (povzetek opisa sveta, 1522–1526). V Piranu hranijo kodeks, knjigo njegovih rokopisov, ki jo sestavljajo *De summa totius orbis* in *Portolano* ter 15 tiskanih lesoreznic zemljevidov (*Tabulae*). Med njimi so zemljevid sveta, Britanskega otočja, Sredozemlja in njegovih posameznih delov, navigacijski (portolanski) zemljevid Jadrana, zemljevid Istre in prikaz geocentričnega sistema. Zemljevid Istre velja za najnatančnejši prikaz tega polotoka do sredine 18. stoletja, v svoj atlas ga je vključil tudi slavni flamski kartograf Abraham Ortelius (1527–1598).

Piranski kodeks s Coppovim zemljevidom Istre v razstavnem prostoru Manziolijske palače v Izoli (vir: O. Palakovič, Italijansko središče Carlo Combi).

Simpozij sta organizirala Italijansko središče Carlo Combi iz Kopra (Centro Italiano Carlo Combi) in Društvo za zgodovinske in geografske študije iz Pirana (Società di studi storici e geografici) pod vodstvom Kristjana Kneza, direktorja Italijanskega središča in hkrati predsednika društva. Dogodek je bil sestavljen iz razstave ter dopoldanskih in popoldanskih predstavitev referatov. Prisostvovalo mu je okoli 30 udeležencev. V razstavnem prostoru so bili na ogled izvirnik Piranskega kodeksa, povečan Coppov zemljevid Istre in panoji s predstavitvijo življenja in dela Pietra Coppa. Predstavljenih je bilo osem referatov v slovenskem in italijanskem jeziku, ki so bili simultano prevajani. Referenti so prihajali iz treh držav: Slovenije, Italije in Hrvaške. V dopoldanskem delu je Piero Falchetta (Nacionalna knjižnica »Marciana«, Benetke) kot uvod v srečanje predstavil razvoj poznavanja in kartografskega upodabljanja sveta od antike do renesanse. Darko Ogrin (Oddelek za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani) je orisal stanje geografije in kartografije v času življenja in dela Pietra Coppa, Salvator Žitko (Zgodovinsko društvo za južno Primorsko, Koper) pa zgodovinsko podobo Izole v tem času, ki velja za obdobje gospodarskega, političnega in kulturnega razcveta Beneške Istre.

Referenti na simpoziju Pietro Coppo in karta Istre v Izoli, 21. 11. 2025 (vir: O. Palakovič, Italijansko središče Carlo Combi).

V popoldanskem delu je Nadja Terčon (Pomorski muzej »Sergej Mašera«, Piran) analizirala vsebino, materialno podobo, zgodovino in muzeološko ravnanje s Piranskim kodeksom. Kristjan Knez (Društvo za zgodovinske in geografske študije Piran) je predstavil pestro zgodovino Piranskega kodeksa od njegovega pojava v Mestni knjižnici Piran v 19. stoletju do skrivanja pod stopniščem mestne hiše med 2. svetovno vojno in preselitve v Pomorski muzej po njej. Primož Gašperič (Geografski inštitut Antona Melika ZRC SAZU, Ljubljana) je analiziral kartografske elemente, ki jih je Coppo uporabil na zemljevidu Istre, Michele Grison (Društvo za zgodovinske in geografske študije Piran) pa se je osredotočil na razlago toponimne polimorfnosti območja od Tržaškega Krasa do doline Dragonje na Coppovem zemljevidu Istre. Zaključni referat je imel Rino Cigui (Središče za zgodovinska raziskovanja Rovinj). V njem je predstavil prizadevanja Luciana Laga, univerzitetnega profesorja iz Trsta, za tesnejše sodelovanje prebivalcev ter univerzitetnih in študijskih središč ob Severnem Jadranu po 2. svetovni vojni. Eden od vrhuncev njegovih aktivnosti je bila izdaja monografije *Le »Tabulae« (1524–1526). Una preziosa raccolta cartografica custodita a Pirano. Note e documenti per la storia della cartografia* leta 1986 (skupaj s Claudijem Rossitom), ki je pomembno prispevala k poznavanju Piranskega kodeksa na mednarodni ravni.

Spominsko obeležje Pietru Coppo v izolskem osrednjem parku (foto: D. Ogrin).

Študijsko srečanje je utrdilo prepričanje o edinstvenosti Coppovega opusa in njegovega Piranskega kodeksa, ki predstavlja najdragocenejši kartografski dokument, hranjen na ozemlju Slovenije in je kulturna dediščina svetovnega pomena. Coppovo delo je potekalo v skladu s takratno geografsko paradigmo, ki je bila pod velikim vplivom Ptolemaja in ostalih antičnih geografov. Zajemala je geocentrični pogled na svet, pisanje topografij, horografij in kozmografij ter izdelovanje zemljevidov. Zaradi praktičnih potreb tedanjega časa se je Coppo ukvarjal tudi z navigacijskimi zemljevidi z vrisano kompasno mrežo in pomorskimi priročniki, portolani. Iz njegovih del je razvidno, da je imel kljub življenju v Izoli dobre stike z viri aktualnih geografskih informacij tedanjega časa, tudi glede novoodkritih ozemelj. Pri izdelavi zemljevida Istre in kart Sredozemlja ter opisih teh delov sveta je vključeval dejstva, ki jih je sam ugotovil ali preveril na potovanjih po teh deželah. Uporabljal je empirični pristop, kar v njegovem času ni bilo ravno pogosto. Zaradi vključevanja spoznanj, ki so izhajala iz velikih geografskih odkritij, lahko njegovo delo štejemo tudi za most med »starim« in »novim« svetom.

Darko Ogrin

STROKOVNO SREČANJE DIGITALNE REŠITVE ZA DIGITALNI SVET: PRIHODNOST PROSTORSKEGA NAČRTOVANJA

Na Oddelku za geografijo Filozofske fakultete Univerze v Ljubljani je 17. oktobra 2025 potekalo strokovno srečanje »**Digitalne rešitve za digitalni svet: Prihodnost prostorskega načrtovanja**«. Z dogodkom, ki sta ga organizirala Oddelek za geografijo FF UL in Komisija za regionalno in prostorsko planiranje Zveze geografov Slovenije, smo se geografi ponovno pridružili pobudi Ministrstva za naravne vire in prostor **Mesec prostora**.

Dogodek je bil namenjen predstavitvi aktualnih trendov na področju uporabe ume-
tne inteligence za geoprostorske analize ter razpravi o tem, kako sodobne tehnologi-
je omogočajo razvoj inovativnih orodij za spremljanje prostora in njegovo trajnostno
upravljanje. V zadnjem obdobju smo priča pravi revoluciji na področju GIS-ov in pro-
storskega modeliranja. Sodobne tehnologije, še posebej umetna inteligenca, doživljajo
izjemen razvoj, ki korenito spreminja naše razumevanje in upravljanje prostora. Zmo-
žnost zbiranja, obdelave in vizualizacije velike količine prostorskih podatkov v realnem
času prinaša nove pristope pri spremljanju prostorskih procesov ter oblikovanju učin-
kovitih, prožnih in trajnostno usmerjenih politik urejanja prostora. Uporabo omenje-
nih tehnologij poleg številnih prednosti spremljajo tudi mnogi izzivi in pasti.